

**Esildis ja põhjendus akadeemikukandidaadi Pille Tabas esitamiseks kliinilise meditsiini alal**

Teen ettepaneku Tartu Ülikooli Senatile esitada Eesti Teaduste Akadeemia akadeemikukandidaadiks kliinilise meditsiini alal neuroloogia professor **Pille Taba**.

Professor Taba on rahvusvaheliselt tunnustatud neuroloog, TÜ Kliinilise meditsiini instituudi juhataja ja Närvikliiniku juhataja. Tema teadustöö fookuseks on neurodegeneratiivsed haigused. Ta on toonud Eesti teadusmaastikule vananemisega seotud ajuhaiguste teemad, asutanud neurodegeneratiivsete haiguste teadusrühma ja loonud kliinilise meeskonna, algatanud Parkinsoni patsiendikogukonna tegevused Eestis. Ta on kutsutud erialaline ekspert paljudest rahvusvahelistes konsortsiumides ja otsustuskogudes ning lektoriks rahvusvahelistel konverentsidel ja kongressidel (**LISA 1**).

Professor Pille Taba alustas pärast Ülikooli lõpetamist ja spetsialiseerumist tööd neuroloogina maakonnahaiglas, mille järel on alates 1992. aastast sidunud oma professionaalse tegevuse Tartu Ülikooli Närvikliinikuga, kus kujunes Eestis juhtivaks teadlaseks neurodegeneratiivsete haiguste valdkonnas. Ta on erialaselt täiendanud ennast Karlstadi Ülikoolihaiglas, Minneapolis Neuroloogiakliinikus, Salzburgi, Londoni UCL ja Viini Ülikoolides. Ta on loonud interdistsiplinaarse uurimisrühma ja olnud mitmete teadusprojektide juht, mille sisuks on nii kliinilised kui ka eksperimentaalsed uuringud, peamiseks teemadeks Parkinsoni tõve epidemioloogia, molekulaarsed markerid, hüpersalivatsioon, kliiniline käsitlus ja ravitüsistused, elukvaliteet ja psühhosotsiaalsed aspektid; viimaste aastate innovatiivseteks suundadeks on varajased diagnostilised ja prognostilised biomarkerid, masinõppe ja robotika rakendamine diagnostikas ja palliatiivne käsitlus koos elulõpu testamendiga. Täiendavateks teadusteemadeks on toksiline parkinsonism, motoneuroni haigus ja neuroinfektsioonid. Ta on osalenud mitmetes rahvusvahelistes koostööprogrammides, teiste seas näiteks krooniliste haiguste palliatiivse ja psühhosotsiaalse käsitluse ning genoomika konsortsiumides, mille eelduseks on olnud süsteemne longitudinaalne andmekogumine ja testimine Eesti kohortidel. Paralleelselt teadustööga on ta õpetanud ja juhendanud üliõpilasi, doktorante ja residentide, arendanud neuroloogiliste haiguste kliinilist käsitlust ja ravikorraldust, osalenud patsiendiseltide tegevuses ning Haigekassa/ Tervisekassa uute teenuste taotlemisel erialaselt poolt ja Sotsiaalministeeriumi strateegiate väljatöötamisel erialakomisjoni esimehena.

Uurimistööde läbiviimisel on Pille Taba olnud edukas teadusgrantide taotleja, tema teadusrühmal on tihe koostöö Tartu Ülikooli teiste kliiniliste erialadega (radioloogia, stomatoloogiline kirurgia), instituutidega ja osakondadega (füsioloogia, farmakoloogia, mikrobioloogia, füsioteraapia, psühholoogia, eripedagoogika, kommunikatsioon) ja Tartu Ülikooli Kliinikumi kõrval teiste suurhaiglatega: Põhja-Eesti Regionaalhaigla, Ida-Tallinna Keskhaigla, Pärnu Keskhaigla, Ida-Virumaa Keskhaigla, mis on toonud teadustegevuse juurde laiema ringi praktiseerivaid arste. Rahvusvahelise koostöö partneriteks on olnud Londoni UCL Ülikool ja King's College, Helsingi, Uppsala, Perthi, Padua, Würzburgi ja Lvivi Ülikoolid. Prof. Taba on kaasanud teadusprojektidesse ka üliõpilasi, kes on koostanud vastavaid ettekandeid ja artikleid ning saanud kogemuse, mis on neid ka hiljem toonud teadustöö juurde doktorantidena. Praegu juhendab ta 8 doktoranti, teaduskraadi kaitsmiseni on jõudnud 7 doktoranti ja 23 magistranti; Scopuse andmetel on publitseeritud 139 artiklit, mida on viidatud üle 5500 korra (H-indeks 35), Google Scholaris 251 publikatsiooni enam kui 8000 viitamise (H-indeks 39, i10 indeks 94). Ta on olnud kutsutud autor käsiraamatute peatükkides liigutushäirete ja neuroinfektsioonide teemal. Eesti Arstis on ta avaldanud 28 artiklit. Pille Taba on olnud sage retsensent teadusartiklitele, projektitaotlustele ja dissertatsioonidele.

Rahvusvaheline Parkinsoni ja Liigutushäirete Selts (*Movement Disorders Society/ MDS*) on hinnanud kõrgelt Pille Tabas ekspertise, ta on olnud koolituskomitee juht ja Euroopa sektsiooni juhataja, on praegu

*Bylaws Committee* juht ning *Committee on Equality Access to Care* ja *Nomination Committee* liige ning MDS esindaja Maailma Terviseorganisatsiooni neuroloogiliste haiguste käsitlemise globaalse tegevusplaani projektis. Ta on olnud Euroopa Neuroloogiaakadeemia (EAN) Programmikomitee liige, puukentsefaliidi töörühma juht ja Covid-19 töörühma liige, Liigutushäirete paneeli ja Infektsioonhaiguste paneeli juht; neilt positsioonidelt on ta suunanud kongresside teadusprogrammi koostamist ja neuroloogia-alaseid koolitusstrateegiaid Euroopas. Ta on esinenud MDS ja EAN kursustel paljudes Euroopa riikides ning korraldanud rahvusvahelisi kursuseid Eestis. Pandeemia ajal oli ta EAN teadusajakirja *European Journal of Neurology* Covid-19 erikõidete kaastoimetaja, ning varasemalt *International Reviews on Neurobiology* kõite toimetaja. Euroopa Ravimiametis esindas ta Eestit Neuroloogia ekspertrühma liikmena.

Professor Taba on olnud erialase kogukonna koondaja ja hoidja Eesti Liigutushäirete Seltsi loojana ja presidendina ning Ludvig Puusepa nimelise Neuroloogide ja Neurokirurgide Seltsi presidendina, võttes sellega vastutuse eriala pikaajaliste arengute eest akadeemilises tegevuses ja kliinilises praktikas. Hinnatud õppejõuna ja juhendajana on ta on toonud eriala juurde teadushuvilisi noori, mitmest tema doktorandist on praeguseks saanud tugev järelkasv neuroloogiakeskuste juhatajatena, uue põlvkonna arstide ja doktorantide koolitajatena. Kliinilisse praktikasse on Pille Taba toonud mitmeid innovaatilisi ravimeetodeid, sh düstooniatega ravi botulismitoksiiniga, Parkinsoni tõve pumbaravi, spastilisuse ravi baklofeenpumbaga. Tema juhendamisel on Närvikliinikus koolitatud erinevate erialade ekspertidest koosnev liigutushäirete meeskond, sh erioõed, füsioterapeut, logopeed. Ta on kliiniku juhatajana toetanud ka teiste neuroloogiliste haiguste käsitlemismeeskondade arendamist (insult, peavalu, epilepsia jm).

Lisaks oma erialasele teaduslikule ja kliinilisele tegevusele on Pille Taba olnud pühendunud kliinilise meditsiini ja arstiõppe arendamisele Eestis laiemalt, olles Kliinilise meditsiini instituudi juhataja, Tartu Ülikooli Meditsiiniteaduste valdkonna nõukogu liige ja Arstiteaduskonna Täienduskeskuse juhataja. Ta on osalenud mitmetes otsustuskogudes: ETAg terviseuuringute ekspertkomisjon, Eesti Ravijuhendite Nõukoda ja Eesti Ravimiameti Müügilubade komisjon.

Pille Taba kliinilise tegevuse üheks märksõnaks on patsiendikesksus: tal on olnud oluline roll patsiendiseltide loomisel ja tegevustes; ta on olnud algataja Parkinsoni tõve eestikeelse kodulehe loomisel, infomaterjalide koostamisel, patsiendiraamatute avaldamisel ja avalike ürituste korraldamisel, et tõsta elanikkonna teadlikkust kroonilistest progresseeruvatest haigustest. Teaduse populariseerimiseks on ta läbi aastate aktiivselt esinenud meedias: televisiooni ja raadio teadussaadetes, ajalehtedes ja ajakirjades ning avalikes aruteludes.

Kokkuvõttes – professor Pille Taba akadeemiline, erialaline ja ühiskondlik tegevus toetab kõigiti tema sobivust kliinilise meditsiini akadeemiku kohale. Ta on tunnustatud teadlane, kogenud klinitsist ning pühendunud eriala arendaja ja populariseerija, kelle teadustööd on viinud Eesti rolli neurodegeneratiivsete haiguste valdkonnas rahvusvahelisele tasemele ning toonud märkimisväärsed arengud patsientide käsitleluse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maris Laan

inimese geneetika professor, akadeemik

teadusprodekaan, meditsiiniteaduste valdkond, Tartu Ülikool

kontakt: [maris.laan@ut.ee](mailto:maris.laan@ut.ee); 53495258

TÜ meditsiiniteaduste valdkonna nimel  
/27.08.2025 TÜ MV nõukogu koosolek/

## LISA 1. KANDIDAADI ANDMED

### 1) kandidaadi kontaktandmed:

Pille Taba, neuroloogia professor

TÜ meditsiiniteaduste valdkond, Kliinilise meditsiini instituut, instituudi juhataja

TÜ Kliinilise meditsiini instituut, Närvikliinik, kliiniku juhataja

&

SA Tartu Ülikooli Kliinikumi Närvikliinik

Kliinikujuht, ülemarst

Sünnikuupäev: 05.09.1961

### 2) link kandidaadi ETISE profiilile:

[https://www.etis.ee/CV/Pille\\_Taba](https://www.etis.ee/CV/Pille_Taba)

ORCID: 0000-0002-1315-1065

Researcher ID: B-1014-2019

Scopus ID: 6602324123

### 3) kümne tähtsama teaduspublikatsiooni ja/või arendustöö loetelu

Originaalpublikatsioonid:

1. Kurvits L, Lättekivi F, Reimann E, Kadastik-Eerme L, Kasterpalu KM, Köks S, Planken A, **Taba P**. Transcriptomic profiles in Parkinson's disease. *Experimental Biology and Medicine* (Maywood) 2021; 246(5):584-595. doi: 10.1177/1535370220967325.
2. Köks S, Rallmann K, Muldmaa M, Price J, Pfaff AL, **Taba P**. Whole blood transcriptome profile identifies motor neurone disease RNA biomarker signatures. *Exp Biol Med* 2025; 249: 10401. doi: 10.3389/ebm.2024.10401.
3. Liao Y, Wu H, Wang J, Corvol JC, Maple-Grødem J, Campbell MC, Elbaz A, Brice A, Schwarzschild MA, **Taba P**, Köks S, Beach TG, Alves G, Tysnes OB, Perlmutter JS, Maiti B, van Hilten JJ, Barker RA, Williams-Gray CH, Scherzer CR, Liu G; International Genetics of Parkinson Disease Progression Consortium. Genetic Analysis of the X Chromosome Associates Loci with Progression of Parkinson's Disease. *Mov Disord* 2025; 40 (6): . doi: 10.1002/mds.30252.
4. Garon M, Weck C, Leta V, Dijkstra BW, Muentel C, Gentile G, Trivedi D, Groot MM, Lorenzl S, Odin P, Konitsiotis S, Pedrosa DJ, Fotiadis DI, Meinders MJ, Bloem BR, Schrag AE, Grover L, **Taba P**, Ray Chaudhuri K, Antonini A, Paal P; PD\_Pal consortium. Early thinking palliative care for people with Parkinson's disease: A thematic synthesis based on a systematic mixed-methods review. *J Parkinsons Dis* 2025; 15(4): 710-758. doi: 10.1177/1877718X251321110.
5. Medijainen K, Pääsuke M, Lukmann A, **Taba P**. Structured guideline-based physiotherapy reduces difficulties in activities of daily living in Parkinson's disease. *NeuroRehabilitation* 2022; 50(1): 47-56. doi: 10.3233/NRE-210181.
6. Asser A, Hikima A, Raki M, Bergström K, Rose S, Juurmaa J, Krispin V, Muldmaa M, Lilles S, Rätsep H, Jenner P, Köks S, Männistö PT, **Taba P**. Subacute administration of both methcathinone and manganese causes basal ganglia damage in mice resembling that in methcathinone abusers. *J Neural Transm* 2020; 127: 717-714. doi: 10.1007/s00702-019-02110-z.
7. Kadastik-Eerme L, Taba N, Asser T, **Taba P**. Incidence and mortality of Parkinson's disease in Estonia. *Neuroepidemiology*. 2019; 53(1-2):63-72. doi: 10.1159/000499756.

Arendustöö – käsitusjuhendite väljatöötamine rahvusvahelise meeskonnatöona (neuropaatiline valu, manganism, Parkinsoni tõve ravi, neuroloogiliste haiguste käsitus Covid19 korral), sellekohased publikatsioonid:

8. Villa S, Aasvang EK, Attal N, Baron R, Bourinet E, Calvo M, Finnerup NB, Galosi E, Hockley JRF, Karlsson P, Kemp H, Körner J, Kutafina E, Lampert A, Mürk M, Nochi Z, Price TJ, Rice ASC, Sommer C, **Taba P**, Themistocleous AC, Treede RD, Truini A, Üçeyler N, Bennett DL, Schmid AB, Denk F. Harmonizing neuropathic pain research: outcomes of the London consensus meeting on peripheral tissue studies. *Pain* 2025;166(5):994-1001. doi: 10.1097/j.pain.0000000000003445.
9. Deuschl G, Antonini A, Costa J, Śmiłowska K, Berg D, Corvol JC, Fabbrini G, Ferreira J, Foltynie T, Mir P, Schrag A, Seppi K, **Taba P**, Ruzicka E, Selikhova M, Henschke N, Villanueva G, Moro E. European Academy of Neurology/Movement Disorder Society-European Section Guideline on the Treatment of Parkinson's Disease: I. Invasive Therapies. *Eur J Neurol.* 2022; 29(9): 2580-2595. doi: 10.1111/ene.15386.
10. Von Oertzen TJ, Macerollo A, Leone MA, Beghi E, Crean M, Oztuk S, Bassetti C, Twardzik A, Bereczki D, Di Liberto G, Helbok R, Oreja-Guevara C, Pisani A, Sauerbier A, Sellner J, Soffietti R, Zedde M, Bianchi E, Bodini B, Cavallieri F, Campiglio L, Maia LF, Priori A, Rakusa M, **Taba P**, Moro E, Jenkins TM; EANcore COVID-19 Task Force. EAN consensus statement for management of patients with neurological diseases during the COVID-19 pandemic. *Eur J Neurol.* 2021; 28: 7-14. doi: 10.1111/ene.14521.

#### 4) kuni viie olulisima käimasoleva teadusprojekti loetelu:

- ETAG PRG2736 "Idiopaatilise polüneuropaatia ja Parkinsoni tõve varajaste seoste avastamine", finantseerija: Sihtasutus Eesti Teadusagentuur. Vastutav täitja: Pille Taba.
- TEM-TA110 "Neurodegeneratiivsete haiguste varane diagnoosimine elektroonilise nina tehnoloogiaga", finantseerija: Sihtasutus Eesti Teadusagentuur. Vastutav täitja: Raivo Jaaniso.
- MDS CEAC "Global Survey on Equality Access to Care", finantseerija: International Parkinson and Movement Disorders Society. Vastutav täitja: Pille Taba.
- WHO "Intersectoral Global Action Plan on Epilepsy and Other Neurological Diseases", finantseerija: World Health Organisation. Vastutav täitja: Pille Taba.

#### 5) ühiskondlik tegevus, sh tegevus oma teadusvaldkonna populariseerimisel:

Professor Pille Taba akadeemiline tegevus ülikoolis, oma eriala rahvusvahelistes ja Eesti erialaseltsides, Eesti esindamine rahvusvahelises teaduskogukonnas ja oma eriala populariseerimine meedias:

- Tartu Ülikooli Kliinilise meditsiini instituudi juhataja ja instituudi nõukogu esimees alates 2021. aastast ja Närvikliiniku juhataja alates 2018. aastast, Siirde- ja Biomeditsiini Instituudi nõukogu liige alates 2016. aastast, Tartu Ülikooli Kliinilise meditsiini instituudi täienduskeskuse nõukogu liige alates 2006. aastast; neuroloogia residentuuri sisseastumis- ja lõpueksami komisjoni liige, neuroteaduste doktorantide sisseastumiseksami ja atesteerimise komisjoni liige; Tartu Ülikooli Inimuurigute Eetika Komitee liige 2016-2021, Eesti Teadusagentuuri Arsti- ja terviseteaduste ekspertkomisjoni liige 2013-2018.
- Euroopa Neuroloogiaakadeemia (*European Academy of Neurology/EAN*) Programmikomitee liige 2017–2021, Puukentsefaliidi töörühma juht 2011–2017, Infektsioonhaiguse paneeli ja Liigutushäirete paneeli juht 2017–2021.
- Rahvusvahelise Parkinsoni ja Liigutushäirete Seltsi (*International Parkinson and Movement Disorders Society/ MDS*) liige alates 1995. aastast, koolituskomisjoni liige ja juht 2011–2021, Euroopa sektsiooni juhataja (*Chair-Elect, Chair, Past-Chair*) 2019–2025, *Bylaws Committee* esimees alates 2023, *Committee on Equality Access to Care* liige alates 2024. aastast, *Nomination Committee* liige 2019-2023 ja alates 2025.
- Rahvusvaheliste teaduskonsortsiumide liige: *International Parkinson's Disease Genomics Consortium/ IPDGC, Comprehensive Unbiased Risk Factor Assessment for Genetics and Environment in Parkinson's Disease/ COURAGE-PD, International Genetics of Parkinson Disease Progression Consortium/ IGPP, NeuroCOVID-19 of the European Academy of Neurology, Global Neuro Research Coalition of the World Neurology Federation, ERA-NET NEURON EndPain Network.*

- Rahvusvaheliste diagnostiliste ja ravijuhendite koostamine: Parkinsoni tõve ravi (*International Movement Disorder Society*), puuksentsefaliidi käsitlus (*European Academy of Neurology*), autoimmuunse entsefaliidi käsitlus (*European Academy of Neurology*), manganismi diagnoosimise juhend (*International Task Force on Manganism*), Covid-19 vaktsineerimine ja neuroloogiliste käsitlus (*NeuroCOVID-19 Task Force, European Academy of Neurology*), neuropaatiline valu (ERA-NET NEURON EndPain Network).
- Euroopa Ravimiameti (*European Medicines Agency/ EMEA*) Neuroloogia ekspertrühma liige 2010–2021. Eesti Ravimiameti Müügilubade komisjoni liige alates 2013. aastast.
- Ludvig Puusepa nimelise Neuroloogide ja Neurokirurgide Seltsi (ENNS) liige alates 1987. aastast, president 2008-2025, jätkuvalt juhatuse liige: erialaste ürituste korraldamine, Tervisekassale uute teenuste taotluste koostamine, erialastrateegiate planeerimine koostöös Sotsiaalministeeriumiga, neuroloogia erialakomisjoni esimees alates 2008.
- Eesti Liigutushäirete Seltsi looja ja president (2008-2018), jätkuvalt juhatuse liige: erialase võrgustiku loomine, seminaride organiseerimine kutsutud välislektoritega.
- Eesti Ravijuhendite Nõukoja esimees 2017-2021, jätkuvalt liige; osalemine ravijuhendite koostamisel: Parkinsoni tõbi, Alzheimeri tõbi, tuberkuloos.
- Eesti Parkinsoniliidu ja Tartu Parkinsoni Haiguse Seltsi juhatuse liige ja meditsiiniline tugis alates seltsi loomisest 1995: infolehtede koostamine, patsiendiraamatute kirjutamine, kodulehe koostamine, ürituste korraldamine, loengud patsientidele ja õppelaagrid patsientidele.
- Covid-19 erikõidete kaastoimetaja Euroopa Neuroloogiaakadeemia teadusajakirjale *European Journal of Neurology*, ning *International Reviews on Neurobiology* psühhostimulantide-teemalise kõite toimetaja. Teadusartiklite retsenseerimine rahvusvahelistele teadusajakirjadele: *Brain, Neurology, European Journal of Neurology, Movement Disorders Journal, Movement Disorders Clinical Practice, Parkinsonism and Related Disorders, Journal of Neurology, Journal of Neurology, Neurosurgery and Psychiatry, Journal of Neurological Sciences, Acta Neurologica Scandinavica*, Eesti Arst jt.
- Esinemised meedias: tele- ja raadiointervjuud (Eesti raadios Parkinsoni tõvest ja teadusprojektidest; Kuku-raadios teadusprojektidest 'Kukkuv Õun'), TemTa projekti telefilm, kommentaarid teaduseteemalistele dokumentaalfilmidele, intervjuu ajuhaigustest ETV saates 'Puutepunkt', osalemine eel-arvamusfestivalil Tartu Ülikooli Kliinikumi debatimeeskonnas, intervjuud ja artiklid populaarteaduslikes ajakirjades ja ajalehtedes: Postimees, Päevaleht, Meditsiiniuudised, Sirp, Eesti Loodus, Horisont ja Kodutohter.